

* * * * DOKUMENTARFILMEN
der forsvandt * * * * *

Den 26. februar 1917 stod den russiske film-fotograf *Ivan Frolov* på Nevskij Prospekt i Petrograd med sit kamera. Det var den russiske revolutions første dag, og Frolov var derfor i stand til at filme folkemængden, der samledes for at kræve czarens abdikation, demonstranterne, der gennembrød politikæden, og arbejderne, som fjernede czarørnen fra offentlige bygninger. Det var historiske timer, som på afgørende måde fik indflydelse på den efterfølgende udvikling i verden, og det er sørgeligt at disse dokumentariske optagelser ikke længere findes.

Frolov og nogle af hans kammerater fra 1917 fortæller herom i det sovjetiske filmblad „Iskusstvo Kino“ i anledning af den russiske revolutions 40 års jubilæum fornylig.

Efter czarens abdikation dannedes en republikansk regering, bestående af borgerlige og socialistere, men først 8 måneder senere overtog bolsjevikkerne magten og proklamerede sovjetrepublikken. I al den tid var Frolov i begivenhedernes centrum, og ifølge beretningen i „Iskusstvo Kino“ lykkedes det ham at filme nogle af de mest dramatiske optrin under revolutionen. Han var til stede, da *Lenin* kort efter czarens abdikation vendte hjem fra emigrationen i Schweiz, han så arbejderne på de store Putilov-værker i Petrograd bære revolutionsføreren i guldstol og han overværede bisættelsen af ofrene for urolighederne i juli, da bolsjevikkerne første gang forsøgte at tage magten fra *Kerenskis* provisoriske regering.

Frolovs kollega, *Lemberg*, fortæller i „Iskusstvo Kino“, at han optog 120 meter på et møde, hvor *Lenin* talte til arbejderne fra det bolsjevikiske hovedkvarters balkon og opfordrede til at „føre revolutionen til ende“ d.v.s. til at oprette en sovjetrepublik under kommunistisk ledelse. Desværre forsvandt også *Lembergs* film sporløst. Hans arbejdsgiver blev så rasende, da han hørte, at han havde „spildt“ den kostbare film på et bolsjevikisk møde, at han afskedigede ham og tilbageholdt en del af hans gage som godtgørelse for de „ødelagte“ 120 meter.

Under de sidste hektiske forberedelser til bolsjevikopstanden i slutningen af oktober var

Frolov igen ude med sit kamera, og optog bl.a. udlevering af våben til den røde garde, regeringstro officersaspiranter, som spærrede broerne over Neva, og arbejdere, som byggede barrikader foran Vinterpaladset. Besættelsen af Petrograds nøglepunkter foregik i nattetimerne, hvorfor Frolov med sit primitive fotografiske udstyr ikke kunne tage billeder.

Frolov fortæller i sine erindringer, at en del af optagelserne var bestilt af et filmselskab i Moskva, som skulle bruge dem i en spillefilm, „I czarismens mørke“, men optagelserne blev i sidste øjeblik fjernet, fordi selskabets leder, en russisk foretningsmand ved navn *Izrailovitj*, syntes at de var for „stærke“. Kort efter oktoberopstanden flygtede *Izrailovitj* til Vesteuropa og tog filmen med sig. Frolov hørte senere, at *Izrailovitj* havde fremvist filmen i Wien, hvor censuren havde forlangt at alle scener med *Lenin* blev fjernet. Han ved ikke, hvad der siden er sket med optagelserne, men han håber, at nogen engang vil forsøge at finde dem. Det virker overraskende, at det ikke forlængst er sket.

I 1918 dannedes en filmsektion under folkekommisariatet for oplysning. 6 fotografer, bl.a. den velkendte *Eduard Tissé*, var i iildlinjen under hele borgerkrigen. *Tissé* fortæller således, at han på Krim optog et rytterangreb, anført af Sovjets nuværende præsident, *Klement Vorosjilov*, og marskal *Budjonny*. Fra denne periode råder russerne over tusinder af meter dokumentarfilm, men fra de afgørende dage i 1917, da czarmagten blev styrtet og sovjetstaten oprettet, findes praktisk talt intet materiale.

★

Den russiske tegnefilm „Snedronningen“, der er bygget over *H. C. Andersens* eventyr, har haft premiere i Moskva, og anmeldes meget rosende af *S. Ginsburg* i „Iskusstvo Kino“. *Ginsburg* skriver, at filmen er behageligt fri for forløren sentimentalitet, og at den vidner om stort kunstnerisk talent og teknisk dygtighed hos den stab, der har fremstillet den. I nr. 29 bragte „Kosmorama“ et billede fra filmen.

Peter Dalhoff.